

Sölvesborgs kommun

bun@solvesborg.se

2019-12-23

1 (22)

Dnr 2019:5702

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Havelidens skola i Sölvesborg kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Havelidens skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Havelidens skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn och lärarna ska utveckla samverkan mellan arbetslagen på skolan.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna och rektorn ska utveckla arbetet med att göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan har i hög utsträckning ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 29 maj 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2019:5702) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera kunskapsresultaten i alla ämnen och årskurser och eventuella skillnader mellan flickors och pojkars resultat. Utifrån analysen av kunskapsresultaten vidtar rektorn tillsammans med lärarna nödvändiga utvecklingsåtgärder. Granskningen visar vidare att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och kända av lärarna. Det finns en medvetenhet hos lärarna rörande jämställdhet i undervisningen i syfte att alla elever oavsett könstillhörighet ska ha samma förutsättningar att lära och utvecklas. Dock saknas ett strategiskt arbete kring jämställdhet som leds av rektorn. Granskningen visar även att rektorn i flera delar leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn har skapat förutsättningar för lärarna att samverka i syfte att det sker ett lärande i kollegiet vilket ger avtryck i undervisningen. Däremot visar granskningen att rektorn tillsammans med lärarna behöver förtydliga och utveckla samverkan mellan skolans arbetslag.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar kunskapsresultaten och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Rektorn följer även upp undervisningens genomförande och förutsättningar för undervisningen och vidtar nödvändiga åtgärder.

Uppföljningen av kunskapsresultaten omfattar alla klasser och årskurser, eventuella skillnader mellan flickors och pojkars kunskapsresultat samt resultaten av de nationella ämnesproven (NP) i förhållande till terminsbetygen.

I intervjuerna med rektorn och lärarna berättar de att elevernas resultat sammanställs i kommunens nya digitala system för varje individ, ämne och årskurs. Vid mitterminskonferensen genomförs en avstämning av måluppfyllelsen på både individ- och klassnivå. Vidare upprättar lärarna omdömen för eleverna fyra gånger per läsår. Både rektorn och lärarna berättar att rektorn skapar sig en bild av hur värdegrundsarbetet är en del av undervisningen samt hur undervisningen bedrivs genom samtal med lärarna, klassrumsbesök och möten med elever enskilt och i

elevrådet. I intervjuerna med elever bekräftar de att de i elevrådet tar upp frågor om värdegrundsarbete samt att rektorn talar med enskilda elever om trivsel och annat på skolan. Vidare säger rektorn att i det mötessystem som skolan har är en av dagarna varje vecka avsatt till gemensamma övergripande frågor, och för dessa möten äger rektor dagordningen. Vid dessa möten diskuterar och arbetar lärarna och rektorn med skolans resultat, trygghetsarbete och annat av vikt för det gemensamma arbetet och förståelsen av uppdraget. Rektorn berättar att det arbete som sker i arbetslagen med att gå igenom elevernas progression, kunskapsresultat samt trygghet och studiero leds av arbetslagsledaren som tillika är specialpedagog. Specialpedagogerna tar med sig resultaten av arbetslagens arbete och analys till elevhälsan som rektorn leder. Lärare, elevhälsan och rektorn berättar att det finns möjligheter att göra omprioriteringar av resurser om behov skulle uppstå.

Granskningen visar vidare att rektorn beslutar om utvecklingsåtgärder utifrån uppföljningen och analysen samt fördelar resurser utifrån elevernas behov. Utifrån underlaget från arbetslagen tar rektorn tillsammans med elevhälsoteamet (hädanefter elevhälsan) beslut om prioriterade utvecklingsområden. Enligt rektorn är resursfördelningen behovsanpassad och lärarna tillsammans med elevhälsan kan ändra resursfördelning efter de behov som kan uppkomma. Lärare och rektorn beskriver att de, utifrån uppföljningsarbetet, har identifierat olika utvecklingsområdena. Identifierade utvecklingsområden som är prioriterade är arbetet med trygghet och studiero, samt arbete med att lärarna i planering och genomförande ska ha en medvetenhet om vad som krävs för att elever med en funktionsvariation inom NPF¹ ska vara en del av klassen och kunna arbeta utifrån sina förutsättningar. Rektorn har även skapat ett system där varje lärare får handledning varje vecka av specialpedagog kring hur undervisningen kan planeras och genomföras, utifrån klassens och enskilda elevers förutsättningar.

¹ Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Till de vanligaste neuropsykiatriska diagnoserna hör adhd, autism och Tourettes syndrom. De kallas neuropsykiatriska för att hjärnan och nervsystemet bearbetar information på ett annorlunda sätt. Källa: SPSM (spsm.se).

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete men att skolan arbetar med en metod och insatser som innehåller jämställdhetsaspekter.

I intervjuerna med eleverna berättar de att de inte upplever att lärarna och personalen behandlar pojkar och flickor olika. I intervjun med rektorn, lärarna och elevhälsans representanter berättar de att det främjande arbetet utifrån NPF-anpassningar, som genomförs på skolan med aktiva insatser från elevhälsan och lärarna, leder till att de elever som annars inte hade hanterat undervisningssituationen, vanligtvis pojkar, nu gör det. I samma intervjuer beskriver de att genom de insatser som görs blir det ett lugn i klasserna som gynnar både pojkar och flickor så att eleverna oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Vidare, i samma intervjuer, beskriver de att det på skolan finns ett stort fotbollsintresse som på olika sätt präglar skolan. På rasterna la de äldre pojkarna tidigare helt beslag på fotbollsplanen och bestämde vilka som fick vara där. Rektorn och lärarna i samråd med elevrådet tog därför ett beslut om hur fotbollsplanen ska användas så att alla får tillgång till den, pojkar som flickor och inte bara de äldre eleverna. Rektorn beskriver det som att en maktstruktur mellan eleverna bröts och att flickorna på så sätt fick ta plats på fotbollsplanen på sina villkor. Dock berättar rektorn att det inte finns ett systematiserat jämställdhetsarbete på skolan.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn i flera delar leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag.

I intervjuerna berättar eleverna att de tydligt märker att alla lärare har samma förhållningssätt till dem både på raster och i klassrummet. Alla lärare säger till på samma sätt och om samma saker. Vidare beskriver eleverna att lärarna samarbetar kring temadagar och att eleverna för några av de dagarna är med i planeringen och genomförandet. Eleverna kan ge enstaka exempel på ämnessamverkan men säger också att det inte är något som sker regelbundet.

I intervjuerna med lärarna, elevhälsan och rektorn beskriver de det övergripande arbetet utifrån NPF-satsningen samt det främjande arbetet för att skapa trygghet, studiero och en god lärmiljö på skolan. Detta, beskriver de, skapar ett gemensamt lärande i kollegiet som direkt och tydligt ger avtryck i undervisningen. Lärarna och specialpedagogerna berättar att det samarbete som sker i respektive arbetslag gör att det sker ett kollegialt lärande som även direkt påverkar undervisningen. Vidare

beskrivs i alla intervjuer att det nära samarbetet inom arbetslagen och genom arbetet utifrån arbetsplatsträffarna gör att skolans arbets- och förhållningssätt tydliggörs. Det innebär, säger de i intervjuerna, att alla lärare är bekanta med och utgår från detta gemensamma arbets- och förhållningssätt.

Däremot framgår det av granskningen att det inte finns en samverkan mellan de båda arbetslagen, arbetslag f–3 respektive arbetslag 4–6. I intervjuerna med lärarna, elevhälsan och rektorn beskriver de systemet för möten och samverkan på skolan. Varje vecka genomförs arbetslagsmöten och arbetsplatsträffar. I det senare träffas alla lärare från förskoleklassen till årskurs 6. Detta möte leds och styrs av rektorn. I intervjuerna med lärarna och elevhälsan berättar de att arbetet på arbetslagsträffarna sker inom det egna arbetslaget, och även om inget hindrar en samverkan mellan arbetslag f–3 och arbetslag 4–6 så sker det inte. Rektorn bekräftar detta och menar att tanken från rektorns sida är att det ska ske en samverkan mellan arbetslagen men att han nyligen insett att det inte kommit till stånd.

Sammantaget visar granskningen att det finns en utvecklingspotential både vad gäller strategiskt jämställdhetsarbete och rektors ledning och organisation av det pedagogiska arbetet. Skolinspektionen bedömer dock att skolan i första hand behöver utveckla sitt arbete med ledning och organisation av det pedagogiska arbetet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn och lärarna ska utveckla samverkan mellan arbetslagen på skolan.

Som beskrivs ovan visar Skolinspektionens granskning att samverkan mellan skolans arbetslag inte sker. Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot de nationella målen.² Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt.

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) kap. 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling.

Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället. Vidare framgår det av läroplanen att skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Av läroplanen framgår vidare att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en miljö för utveckling och lärande. Vidare framgår att lärare ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Enligt läroplanen har rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet och för att i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden.³

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen rektorn och lärarna att utvidga samverkan på skolan så att den även avser samverkan mellan arbetslagen, i syfte att ytterligare främja elevernas lärande och åstadkomma en samsyn kring undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

³ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) kap. 2.2. Kunskaper samt kap. 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen i stora delar främjar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden. Av granskningen framgår att lärarna planerar och genomför undervisningen, den består av olika typer av uppgifter och aktiviteter så att det blir en variation och balans i undervisningen. Eleverna ges ett aktivt lärarstöd så att de förstår, kommer igång med sitt skolarbete och bibehåller sitt engagemang. Vidare visar granskningen att undervisningen är strukturerad, med intresseväckande inledningar, sammanhang i genomgångar, logiskt flöde i uppgifterna och sammanfattande avslut. Det är även tydligt för eleverna vad som är syftet med olika arbetsmoment samt överensstämmer syftet med målen i läroplanen både avseende kunskaper och värden. Granskningen visar också att lärarnas agerande i klassrummet stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Undervisningen innehåller även övningar och frågor där eleverna får möjlighet att reflektera utan ett givet svar. Granskningen visar även att eleverna får reflektera över sitt eget lärande och pröva olika strategier för lärande. Däremot visar granskningen att rektorn och lärarna behöver utveckla metoder tillsammans med eleverna så att eleverna är delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Målfokuserad och varierad undervisning samt aktivt lärarstöd

Det framgår av granskningen att undervisningen i hög grad är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd för eleverna. I intervjuerna med elever, lärare och rektorn framgår det att alla lärare arbetar aktivt med olika typer av uppgifter och aktiviteter så att det blir en variation och balans i lektionerna. Det kan vara att arbeta enligt modellen Ensam – Par – Alla (EPA) med en uppgift eller uppgifter som löses i dialog mellan läraren och eleverna. Det framgår också av samtliga intervjuer och av Skolinspektionens observationer att alla lärare har en undervisning som är strukturerad, med intresseväckande inledningar, sammanhang i genomgångar, logiskt flöde i uppgifterna och sammanfattande avslut. Eleverna berättar i intervju om inledningar på lektioner som väckt deras intresse. Ett exempel som eleverna beskriver är om ett kommande besök av en häxa (*skolbesöket genomfördes tätt intill Halloween*) som under rasten besökt klassrummet, stökat till och lämnat ett meddelande till

eleverna. Både lärarna, elevhälsan och rektorn beskriver att det finns en överenskommelse på skolan om en gemensam struktur för lektionerna. På alla observerade lektioner har lärarna samma grundstruktur på lektionen vad gäller starten, en variation av arbetssätt samt att det finns ett tydligt avslut. Flera lärare beskriver att de när eleverna påbörjar arbete med en uppgift i förväg vet, efter individkännedom, vem eller vilka elever som genast behöver ett aktivt lärarstöd för att inte fastna i skolarbetet.

Granskningen visar att det även är tydligt för eleverna vad som är syftet med olika arbetsmoment samt att syftet överensstämmer med målen i läroplanen både avseende kunskaper och värden vilket är tydligt under de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför. Eleverna berättar att lärarna säger varför de ska arbeta med uppgifterna. På alla de observerade lektionerna berättar läraren varför man ska arbeta med det som lektionen handlar om.

Stimulans och utmaningar

Det framgår vidare av granskningen att det i hög grad förekommer naturliga inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära och att lärarna i undervisningen genomgående har höga förväntningar på eleverna. I intervjuerna berättar eleverna att de upplever att lärarna hela tiden berömmar dem och hittar vägar för att eleven ska komma vidare i sitt lärande. I en av intervjuerna säger en elev att lärarna aldrig säger något negativt utan alltid peppar alla elever så att de ska lära sig mer. Lärarna berättar att de aktivt och medvetet arbetar med beröm och uppmuntran för att få eleverna att vilja lära och lära mer. I det ligger enligt lärarna att planeringen och genomförandet av undervisningen i hög grad utgår från individernas förmåga och förutsättningar. Både eleverna och lärarna beskriver att uppgifterna som eleverna arbetar med är olika vad gäller svårighetsgrad och omfattning. Lärarna säger att de alltid har fler och mer utmanade uppgifter för de elever som fort kommer vidare. Rektorn bekräftar att det lärarna beskriver även är hans uppfattning om hur lärarna arbetar med stimulans och utmaningar genom att till exempel alltid ha fler och mer utmanande uppgifter. Rektorn beskriver även skolans satsning på utbildning om NPF och ett arbete som utgår från att de anpassningar som detta arbetssätt innebär gynnar alla elever. Detta genom att elever som annars hade haft svårt att genomföra uppgifterna nu alltid vet vad och hur uppgifter ska lösas. På så sätt blir det ett lugn i klassrummet menar rektorn. Rektor beskriver vidare att det är ett gemensamt förhållningssätt som alla lärare arbetar efter.

Reflektion och stimulans

Det framgår av granskningen att undervisningen i hög grad innehåller övningar och frågor där eleverna får möjlighet att reflektera utan ett givet svar och att eleverna även får möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Eleverna berättar i intervjuerna att de ofta får uppgifter där det är en förutsättning att man arbetar tillsammans och hjälps åt att tänka så att man kan lösa uppgiften. Eleverna beskriver också att lärarna uppmuntrar dem att hitta olika sätt att lära sig på för att hitta det som fungera bäst för dem i olika uppgifter. Eleverna berättar vidare att rektorn har skrivit mejl till dem och i detta mejl uppmuntrar dem att hitta olika sätt att lära sig på. I intervjuerna med lärarna och rektorn säger de att de medvetet använder sig av öppna frågor där det inte finns ett givet svar så att eleverna ska reflektera för att komma vidare och hitta strategier för sitt lärande. En lärare beskriver att det motiverar eleverna om läraren ger sken av att inte kunna svaret så att eleverna måste hjälpa till. Flera lärare beskriver att de utformar övningarna så att det kan finnas flera olika svar eller ger en uppgift där eleverna ska visa varför svaret på tavlan är fel. Flertalet lektionsobservationer bekräftar det som elever, lärare och rektor beskriver.

Elevers delaktighet i planering och utvärdering

Det framgår dock av granskningen att eleverna endast i viss omfattning är delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen. Eleverna berättar i intervjuerna att det händer att de kan hjälpa till med att planera delar av lektioner eller mindre arbetsområden. Eleverna i årskurs 6 beskriver att de just nu är med och planerar en temadag om trafik där de själva ska leda de olika stationerna som de yngre eleverna ska genomföra. Vidare berättar eleverna att lärarna ibland ger dem exit tickets⁴ för att se vad de lärt sig på lektionen. Eleverna i årskurs 6 beskriver att de utvärderar det de lärt sig varje vecka och att lärarna ibland frågar efter vad de tycker om undervisningen. De yngre eleverna berättar att de sällan eller aldrig får frågan om vad de tycker om en lektion. En yngre elev berättar att klassen fick planera en lektion inför ett föräldramöte. Andra elever beskriver att de kan påverka hur de ska använda tiden och i vilken ordning de olika momenten ska göras. I intervjuerna med lärarna beskriver de att eleverna i vissa delar kan vara med i planeringen av undervisningen. På lågstadiet

⁴ Exit tickets är ett stöd för läraren att fånga upp elevers olika förståelse av det som har tagits upp under en lektion så att läraren utifrån det som framkommer får ett stöd för det fortsatta planeringsarbetet.

kan det röra sig om att eleverna får lämna önskemål om vad de vill arbeta med eller att de röstar om olika alternativ. För mellanstadiet beskriver lärarna att det sker löpande i undervisningen genom att eleverna får ge synpunkter spontant eller lämna förslag på hur de vill arbeta. I en klass skriver eleverna varje vecka en utvärdering av sin undervisning. Lärarna på mellanstadiet beskriver det tema om trafik som eleverna i årskurs 6 är med och planerar och sedan ansvarar för genomförandet. Sammantaget säger lärarna på mellanstadiet att de borde arbeta mer tematiskt och ämnesövergripande och göra eleverna mer delaktiga i planeringsarbetet. Rektorn beskriver att eleverna är mer delaktiga på mellanstadiet än på lågstadiet men att lärarna ger eleverna inflytande genom utvärderingar som sedan påverkar det kommande arbetet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna och rektorn ska utveckla arbetet med att göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Som beskrivs ovan visar Skolinspektionens granskning att det i undervisningen endast till viss del ingår varierade metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna och att detta inte sker med regelbundenhet.

Enligt 4 kap 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Enligt läroplanen är det inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar.⁵ Undervisningen ska bedrivas i demokratiska

⁵ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), kapitel 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Rättigheter och skyldigheter, kapitel 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Lärare ska, enligt läroplanen, svara för att alla elever får reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Enligt läroplanen har rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.⁶

Mot denna bakgrund rekommenderar Skolinspektionen lärarna och rektorn att utveckla möjligheterna för eleverna att regelbundet och med varierande metoder vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.⁷ Det kan göras genom att eleverna stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av lektioner. Elevers delaktighet och inflytande över undervisningen kan också innebära olika grad av aktivitet från elevernas sida och kan givetvis också skilja beroende på elevernas ålder och mognad. Det kan vara allt ifrån att undervisningens innehåll präglas av elevernas erfarenheter till att eleverna är med och styr sin egen kunskapsutveckling utifrån uppsatta mål med hjälp av lärarens handledning och utmaningar. Rektorn kan vidare utveckla arbetet med att läraren inhämtar elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförs med avseende på innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Att ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att läraren ska kunna få ett underlag för att utveckla undervisningen. Rektorn och lärarna behöver utveckla arbetet med utvärderingar så att utvärderingar görs kontinuerligt.

⁶ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) kapitel 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt kapitel 2.8 Rektorns ansvar.

⁷ Skolinspektionen (2018) Tematisk kvalitetsgranskning: Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan har i hög utsträckning ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att skolans arbete med att skapa och bibehålla trygghet och studiero är välfungerande. Av samtliga intervjuer framgår att det finns ett samlat och medvetet arbete med att skapa och bibehålla studiero och trygghet och att arbetet ger gott resultat.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Studiero

Det framgår av granskningen att elever, lärare, elevhälsan och rektorn anser att det generellt råder studiero på lektionerna och att det finns ett samlat arbete i form av gemensamt arbets- och förhållningssätt för att åstadkomma detta och som ger ett gott resultat. På samtliga lektioner Skolinspektionen observerade råder studiero och det är tydligt att eleverna är engagerade i sitt lärande.

Eleverna berättar att lärarna tydligt markerar, antingen genom att säga till eller genom att använda en gest som eleverna sedan ska spegla, om det blir oro eller högljutt på lektionerna. Eleverna beskriver även att de varit med att ta fram klassrumsregler som de nu upplever att det är viktigt att följa. Eleverna i årskurs 6 beskriver att det ibland kan vara småpratigt i klassrummet men att lärarna säger till direkt eller vid behov ändrar placeringen i klassrummet i samråd med klassen. Vidare beskriver eleverna att lärarna tillsammans med eleverna arbetar för att hitta lösningar så att det ska vara studiero. Det kan vara genom att komma överens om placeringar i klassrummet och de tydliga klassrumsregler som eleverna varit med att ta fram. Lärarna bekräftar elevernas beskrivning av att de säger till direkt om det uppstår oro eller oönskad rörelse i klassrummet. Lärarna och rektorn beskriver även att planeringen och genomförandet av undervisningen måste vara sådan att alla elever utifrån sin förmåga och situation kan klara av uppgifterna. Det ger ett lugn för alla. Lärarna och elevhälsan

beskriver vidare att lärarna arbetar främjande och förebyggande med tydliga morgonsstrukturer där det ingår att eleverna får visa med tumme upp eller tumme ner hur de mår just denna dag. På så sätt kan både läraren och kamraterna förhålla sig till varandra och förebygga oro. Lärarna och elevhälsan beskriver också att strukturen under en lektion och under dagen är viktig och att de arbetar aktivt med detta. Lärarna beskriver att de har en överenskommelse på skolan om dessa strukturer och att alla följer dem. Den strukturen innebär att planering och genomförande av undervisningen utgår från elevers olika behov och förutsättningar, för att det ska vara studiero. Rektorn beskriver ett främjande arbete som utgått från kartläggningar med eleverna om studiero. I det arbetet blev det tydligt att saker som inträffar under raster kommer med in i klassrummet och påverkar möjligheten till studiero. Utifrån det vidtogs ett aktivt arbete med rastaktiviteter, rastvärdar och att alla förflyttningar görs med lärarna. Rektorn beskriver att det gett en tydlig effekt i klassrummen. Klassernas egna klassrumsregler har också haft en tydlig positiv effekt på studieron. Rektorn säger att den viktigaste faktorn för att skapa förutsättningar för studiero är det gemensamma arbetet med strukturer. Alla lärare arbetar med samma strukturer för morgonens uppstart, lektionerna och veckan. Rektor beskriver att elevhälsan varit viktiga i det främjande och kartläggande arbetet och att de hade riktade uppdrag mot olika elevgrupper under genomförandet av de gemensamma strukturerna.

Trygghet

Det framgår av granskningen att det genomförs ett aktivt och medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan som utgår från en analys av elevernas trygghet.

Eleverna säger i intervjuerna att det personliga mötet med läraren varje morgon skapar en trygghet för alla, för då vet eleverna hur de ska bemöta varandra den dagen. Eleverna berättar att det finns trivselregler på skolan som de varit med att ta fram och att det dessutom för varje klass finns klassregler som eleverna också tagit fram. Det skapar en trygghet berättar flera elever. Eleverna beskriver också att lärarna alltid tar tag i sådant som kan ha hänt under rasten så situationerna blir lösta. Vidare berättar eleverna att det alltid är rastvakter ute på skolgården då det är raster och att det anordnas rastaktiviteter. Eleverna berättar att personalen i matsalen kan namnet på alla elever och att det också gör att de känner sig trygga och välkomna.

Lärare, elevhälsan och rektor beskriver ett aktivt arbete med enkäter gällande trygghet och en analys som resulterar i åtgärder. Som exempel på vad enkäterna visar beskriver alla grupper utemiljön och särskilt fotbollsplanen som en källa till konflikter. Utifrån det arbetade man tillsammans med eleverna fram regler för användningen av fotbollsplanen. I samma intervjuer beskrivs att det gav särskilt stor effekt för flickorna

som tidigare känt sig mer otrygga på rasterna än pojkarna. Det arbetet tillsammans med ett ändrat system för rastvakter och rastaktiviteter har gett en stor positiv effekt på hur eleverna umgås under raster. Vidare beskriver de i samma intervjuer att man arbetar med kartläggning av grupperingar och individer för att kunna sätta in trygghetsskapande åtgärder. Det kan vara att elever som har svårare att hantera sociala relationer och riskerar att misslyckas får en särskild mentor som ska hjälpa till och förebygga konflikter.

I intervjuerna beskriver lärare att de aktivt arbetar med det personliga mötet med eleverna. Det börjar vid dagens första möte, före den första lektionen, där lärare och varje elev hälsar på varandra. Även här beskriver lärarna att modellen med att visa tumme upp eller ner, hur man mår just den här dagen, är viktig för att skapa trygghet. Lektionsobservationerna bekräftar dessa morgonhälsningar och att dessa kan genomföras på olika sätt. I ett klassrum hälsar läraren med en dans och varje elev svarar med sin dans. Gemensamt är att det är en personlig hälsning. Andra lärare berättar att de öppnar sitt klassrum i god tid före första lektionen så de elever som trivs bättre i klassrummet än på skolgården kan komma in och sätta sig och läsa i väntan på att dagen ska börja eftersom det enligt lärarna finns elever som inte trivs med de gemensamma lekarna och umgänget på skolgården tidigt på morgonen.

I intervjun med elevhälsan och rektorn berättar de om ett program om värdegrund där elevhälsan är ute i klasserna varannan vecka och genomför värdegrundsövningar. Varje klass får utifrån det en uppgift att arbeta med till nästa gång. Dessa övningar kopplas till de trivselregler som finns på skolan. Även elevhälsan betonar arbetet med strukturer i undervisningen för både lektioner och hur dagarna planeras för att skapa trygghet. Flera elever berättar att elevhälsan kommer till klassen med övningar om hur man ska vara mot varandra och att klassen och läraren sedan får en läxa till nästa gång.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn systematiskt arbetar med analys av omdömen och betyg utifrån eventuella skillnader i olika ämnen och/eller årskurser och även analyserar eventuella skillnader i resultat på nationella prov och omdömen och betyg. Vidare för rektorn diskussioner med lärarna utifrån dessa analyser. Granskningen visar vidare att rektorn ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att kunna göra likvärdiga bedömningar samt att rektorn skapar förutsättningar för lärarna att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt de iakttagelser myndigheten gjort under besöket.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Rektorn berättar i intervjun att han följer kunskapsresultaten över åren för klasserna och även jämför resultaten på de nationella proven i förhållande till omdömen respektive terminsbetyg. Kommunens nya digitala system där alla lärare kontinuerligt lägger in elevernas resultat har ökat möjligheten att följa kunskapsutvecklingen på både individ- och klassnivå. Rektorn berättar att han även ser över pojkars respektive flickors resultat och gör det även sett över tid. Med det underlaget ger rektorn arbetslagen, där specialpedagogerna är arbetslagsledare, i uppgift att analysera utfallet. I det arbetet ska eventuella avvikelser mellan ämnen eller årskurser, pojkar respektive flickor tas upp. I de fall det handlar om enskilda lärares omdömen eller betyg och då det finns avvikelser genomför rektorn samtal med den läraren om de gjorda bedömningarna eller betygssättning. Som exempel beskriver rektorn resultaten för ett av de nationella proven för årskurs 6 där provresultaten låg högre än terminsbetygen. Efter att ha haft genomgång med läraren är rektorns slutsats att skillnaderna är tydligt motiverade. Rektorn säger att han har en stor tilltro till lärarnas kompetens i bedömnings- och betygsfrågor.

I intervjuerna med lärarna och elevhälsan bekräftar de att de i arbetslagen analyserat kunskapsresultaten samt förhållandet mellan resultatet på de nationella proven och omdömen respektive terminsbetyg. I samtalet upplevde läraren att det gav en hjälp med bedömning och betygssättning framöver. I intervjuerna med lärarna beskriver de att samtalen om bedömning och betygssättning främst sker i arbetslagen och att lärarna i första hand talar med specialpedagogerna till exempel om resultaten på de nationella proven och den egna bedömningen av en elev inte är samstämmig. Specialpedagogerna tar sedan med sig resultatet av arbetet i arbets- och ämneslagen till elevhälsans möten där rektorn leder arbetet. I en av lärarintervjuerna beskriver en

lärare ett enskilt samtal med rektorn om den egna betygssättningen som läraren själv upplevde som för låg i förhållande till resultatet av de nationella proven. Lärarna beskriver även att rektorn kan ta upp bedömning och betygssättning i medarbetarsamtalen.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

I intervjuerna med rektorn, elevhälsan och lärarna beskriver de det system som är gemensamt för skolorna i kommunen där de nationella proven inte rättas av den undervisande läraren och där bedömning av proven görs i grupper med lärare från olika skolor. Rektorn sätter av tid för detta arbete. Vidare berättar de i samma intervjuer att det sker ett kontinuerligt arbete med att diskutera bedömning i ämneslagen. Lärarna och elevhälsan beskriver att det arbetet sker utan att rektor behöver driva det. Rektorn och lärarna beskriver att lärarna arbetar med olika typer av material för att kunna skapa en likvärdighet i sina bedömningar. Bland annat används Skolverkets bedömningsstöd men även matematik- och läslyftet. Lärarna berättar också att arbetet med tillgänglig lärmiljö är något som hjälpt dem att arbeta med likvärdiga bedömningar. Rektorn och lärarna lyfter fram klasskonferenserna där bedömning och betygssättning diskuteras för mer likvärdiga bedömningar. Rektorn lyfter även fram specialpedagogernas arbete med arbetslagen och enskilda lärare i frågor om bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Cecilia Kjellman

Enhetschef
Signerat av: Cecilia Kjellman

X Peter Sääw

Föredragande
Signerat av: Peter Sääw

I handläggningen av ärendet har även utredarna Charlotta Nord och Johanna Tinghammar Bruck medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning har skolan ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero. I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 15 oktober 2019 och den 17 oktober 2019. Besöket genomfördes av Peter Säaw, Charlotta Nord och Cecilia Kjellman.

Havelidens skola ligger i Hällevik i Sölvesborgs kommun cirka 12 kilometer öster om centralorten Sölvesborg. På skolan finns förskoleklass samt årskurserna 1 till 6. Vid tillfället för besöket går 123 elever i årskurserna 1 till 6. I förskoleklassen går 24 elever. Förskoleklassen ingår inte i denna granskning.